

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoši sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Ljudsko zavarovanje.

V zadnjem listu smo se pozivali svoje čitatelje na somišljenke, naj povedo svoje mnenje o nameravanem ljudskem zavarovanju. Poslanci potrebujejo, da se ljudje sami izjavijo, kajti v tako važnih in odločilnih vprašanjih, kakor je ljudsko zavarovanje, je treba neobhodno, da se poslanci vsaj v glavnih vprašanjih popolnoma strinjajo s svojimi volilci. Med tem smo imeli priliko spoznati, kako mislijo nekateri kranjski kmetje o ljudskem zavarovanju. Zadnje nedelje, dne 31. januarja je bil v to svrhu kmečki shod v Ljubljani, na katerem so govorili o ljudskem zavarovanju poslanci dr. Sustersič, dr. Krek, Mandelj in dr. Lampe.

Nekateri kmetje so mislili, da je ljudsko zavarovanje že sklenjen zakon, in da bo že treba zavarovalnino plačevati. Poslanci so jih pomirjevali, da še bodo priprave trajale gotovo okoli 2 leti, predno bo predlog postava. Vlada je poslancem predlog le predložila, da ga študirajo, naznanijo ljudstvu, se z njim posvetujejo. Se le ta mesec (februar) se bo v državnozbornem odseku začelo posvetovati o predlogu. Samo posvetovati, sklepajo pa se postave v polni zbornici. Tjakaj pa še predlog ne bo tako hitro prišel.

Kmetje so odobrvali besede dr. Sustersiča, ki je govoril: „Vlada, država, sem rekel, hoče dati vsakemu, ki je 65 let star, 90 kron na leto. Dobro možje! Dobro, če da, ampak tistega plačila naj nikar ne zahteva, v plačilo naj nikogar ne silil. (Živahno pritrdjevanje.) Če hoče kdo sam plačevati, naj plačuje, ampak siliti se nobenega ne sme. (Dobro, dobro!) Kdor hoče plačati, bo dobil celo starostno rento. Kdor pa neče ali ne more plačevati, naj dobi državni prispevek. To je moje stališče (burno pritrdjevanje) in stališče vseh poslancev slovenskega kluba. Stališče vseh poslancev slovenskega kluba je to — in to je bilo zadnje enoglasno sklenjeno — da kakor bodo kmetje sklenili, tako bomo pa mi poslanci glasovali. (Viharno ploskanje. Navdušeni dobro-klici) — S tem je torej zavzelo stališče neprisilnega zavarovanja od strani kmeta, a gotov prispevek od strani države.

Ena zadeva nas zelo zanima, a iz poročil o shodu je nismo mogli razbrati. Kako namreč mislijo kranjski kmetje o zavarovanju svojih poslov in delavcev. Ta stvar je v sedanjem času velikanskega pomena, ko na eni strani silijo kmečki posli iz dežele v mesta, na drugi strani pa socialdemokratski nazori

v boju med gospodarjem in poslom iz mesta na deželo.

Samo ena stvar je že dognana. Liberalci nočejo in menda tudi ne znajo zavzeti stališče glede zavarovanja. Niti poštenega namena nimajo pridobiti si kak načelen nazor o tem zavarovanju. Ampak eno nalogo so že začeli izvrševati, hujskajo kakor satani nezadovoljneže, hujskajo one, ki hočejo zavarovanje, in one, ki nočejo zavarovanja. To je pravo liberalno delo!

Naša stranka še ni zavzela glede zavarovanja nobenega končnega mnenja. Pač pa je storila vse, da se ljudstvo z načrtom seznanil in da oddaja o njem svoje mnenje. Mirno in trezno se hočemo pogovoriti, ko bomo vse pretehtali, bomo zavzeli enotno stališče glede zavarovanja in glede liberalnih hujskačev.

Politični ogled.

— **Položaj v zbornici.** Položaj v zbornici je tako zamotan, kakor še menda ni bil nikoli. Prav lahko se zgodi, da stopi § 14 zopet v veljavo. Vložitev vladne jezikovne predloge utegne sicer razjasniti položaj, vendar ni gotovo. Pričakuje se, da se zasedanje državne zbornice nekoliko prekine, da se da strankam prilika posvetovati se o predlogih. Vse je odvisno od tega, kako načrt sprejmejo Čehi ali Nemci.

— **Slovensko središče** se imenuje nova zveza slovenskih, hrvaških in čeških poslancev. Načelujejo zvezi dr. Sustersič, dr. Hruban in dr. Ivčević. Steje 58 poslancev ter je za Poljaki najmočnejša parlamentarna slovenska zveza. V sedanjem času, ko se tudi v parlamentu vse razceplja, je ta spojitve vzbudila veliko pozornosti in gotovo je, da se bo morala upoštevati pri vsaki novi sestavi zborničnih strank.

— **Deželnozbornske volitve** delajo posebno našim liberalcem veliko skrbi in jim ne dajo spati. Kdaj bodo volitve, se izprašujejo. Sedaj se tolažijo s poročilom nemških listov, da bodo že začetkom meseca maja. Plitvim juristom v Narodni stranki lahko nekoliko pomoremo: Najprej je treba najvišjega potrjenja za volilni red; tega še dosedaj ni; potem je treba 45 dni, po preteku kojih si dobi deželna postava pravno moč; nato je treba okoli 80 dni za priprave; volitve se bi torej lahko vršile še le junija. Nemškonal-

na stranka pa se jih brani v tem času in jih želi še le v jesen, meseca oktobra.

— **Kmečki shod** se je vršil v nedeljo, dne 31. t. m. v Ljubljani za ljubljanski in kamniški okraj. Skrajna je bilo nameravano, prirediti vseslovenski kmečki shod, a se jih je oglasilo preveliko udeležencev. Obravnavalo se je o ljudskem zavarovanju, toda ne mirno in stvarno, ampak zelo razburjeno. Zbornicevalci o posameznostih postavah niso hoteli ničesar slišati, ker so bili po liberalcih poučeni, da se gre samo za nov davek. Navzoči poslanci so izjavili, da ne bodo za postavu glasovali, ako kmetje nočejo; za poslance je gotovo bolj prijetno, glasovati zoper postavu, kakor pa jo dolgotrajno študirati, spopolnjevati in zboljševati tako, da tudi njihovim volilcem prinaša koristi. V imenu Stajercev je izpregovoril dr. Hohnjec, ki pravi, da razprava o zavarovalnem zakonu na Stajerskem še ni prišla prav v tok. Današnji tukajšnji shod zopet kaže različnost med kranjskim in stajerskim značajem: Kranjec bolj vročekrvnen in trdoglav, Stajerc mirnejši in dostopnejši treznemu in utemeljenemu prigovarjanju. Sicer pa je današnja razprava o zavarovalnem zakonskem načrtu podučna tudi za nas, ker so na Stajerskem slične, ali skoraj iste kmečke razmere ko na Kranjskem. Soglasja popolnoma z izvajanjem predgovornikov, kar se dostaje velikega poselskega in delavskega pomanjkanja na kmetih in sredstev, po katerih bi se dalo temu odpomoči. Govori za solidarnost kmečkih zvez po vseh slovenskih pokrajinah. Provincijalne mejnike nam je napravil birokratizem, ni treba, da bi jih mi več upoštevali, nego je treba, ali jih celo povečati. Interesi slovenskega kmeta po Kranjskem, Koroškem, Stajerskem, Goriškem so skupni, vzajemna bodi tudi naša organizacija.

— **Sporazum med Avstrijo in Turčijo** gotova stvar. Dne 31. januarja se je odposlal zapisnik glede na sporazum s Turčijo. Avstrijski ministrski svet ga je nekoliko izpremenil. Poučeni krogi trdijo, da je sporazum gotova stvar. Srbi so pridobili za se v turški zbornici opozicijo 30 glasov proti sporazumu. Da bo zbornica avstrijsko-turški sporazum kljub opoziciji sprejela, je baje gotovo.

— **Srbija izločena.** Diplomatski krogi naglašajo, da je izločenje Srbije, ako napade Avstrijo, sklenjena stvar. Srbiji ne ostane nič drugega kakor da se začne naravnost z Avstrijo pogajati.

PODLISTEK.

Marko in Tomaž.

Spisal J. Z.

(Dalje.)

„Kaj pa si imel?“ vprašuje Tomaž počasi in previdno. „Pivo in sir“ priznam polagoma. Kakšne obraze sta napravila pri teh besedah! Skoraj sem se sam ustrašil ob učinku mojih besed. Z enim skokom je bil debeli črevljarek na nogah, prevrgel črevljarski stolec, v eni roki raztrgani črevelj, v drugi kladivo, pripravljen me napasti, tako je stal pred menoj, oči izbulil ter zija v košarico. Njegov, silu podoban nos, se je zibal kakor sraki rep, usta je imel odprta, nato je zatulil kakor mrjasec: „Kaj? pivo in sir? Sem z njim!“

Cisto drugačno podobo je naredil dobri Tomaž; suh in dolg, kakor je bil, z vodenimi očmi je gledal pri mojih besedah res pomilovanja vredno. Škarje so mu padle iz rok, erarske hlače je spustil v prah in kakor uničen je sedel na svojem stolu, roke so mu viselo brezdelno ob telesu, iz prs se mu je izvil težek izdihljaj in z mokrim pogledom je stokal: „Pivo in sir, sir in pivo, o je — o je!“

Ze sem mislil, da bo omedlel, ko priskoči, ali prav za prav se prikoti debeli črevljarek proti meni, me zgrabi za ramo ter zagrmil:

„Sem s pivom, vražji škric, ali jaz te ubijem!“ To je bilo resno, poznalo se je, kako divje je vrtel črevelj. Med tem se je že tudi Tomaž malo zavedel, obral škarje se mi približal počasnih korakov, za-

čel škarje sukati nač mojo glavo ter zarohnel s počasnim, votlo donečim glasom:

„Duša pasja, kje imaš pivo — drugače si danes zadnjikrat komis grizel.“

Gospoda moja, stvar je postala resna, moj položaj je bil nevaren in glas zapeljivca v mojih prsih se je vedno bolj oglašal. Zopet sem premagal skušnjavo ter začel pridigovati obema grešnikoma, ki sta imela samo isio željo, kakor jaz sam, o poštenosti in zvestobi o v varstvo izročenihi stvarih, o spoštovanju reči predstojnikov, višjih in drugih ljudi, sklicaval sem se na njihovo poštenost — vse pač, kar mi je na um prišlo — a zaman. Ni bilo mogoče rešiti pivo in sir. Med tem sem se vedno bolj približeval da bi ušel; bilo mi je že vseeno, če najdeta stvari ali ne, saj jaz bom nedolžen pri celi stvari. Tako sem premišljeval in opazil z veseljem, da je črevljarek nagnil in da so Tomažu škarje odpadle ter si je pod vplivom moje zgovornosti moral večkrat nos obrisati. Ze sem bil blizu vrat, še korak, hitro primem za kljuko, kar me zgrabi Marko za vrat in zarohni:

„Ah kaj, lump, molči in sem s pivom!“

Z grozo sem opazil, da so tudi pri Tomažu boljša čustva zginila in kakor jek je stokal:

„Sem s pivom, sem s pivom!“

Ostal sem trden. A zdaj je navil črevljarek druge strune; popolnoma mirno in jako spretno začne razlagati, da je popolnoma nemogoče, da bi se Francelj vrnil.

Isto potrdi Tomaž. „Škoda za pivo, ki bi se pokvarilo“, reče pomilovalno. Tem gorečim prošnjam in besedam se nisem mogel dalje vstavljati in udal sem se, ker bi bilo res škoda za pivo, ako bi se pri tej vročini pokvarilo. Zato ker sem prinesel, sem smel

prvi potegniti iz stekleničice ter vzeti največji kos sira. Potem sta zopet onadva pila in tako smo uživali v največji slogi in prijateljstvu dar božji. Ravno sem zopet nastavlil vrč, da bi storil predzadnji požirek, ko postajajo Tomaževe oči, ki je sedel najbližje okna, vedno večje in večje, njegovi lasje pa se skušajo postaviti po koncu. Pogledam skozi okno in — o groza — po poli navkreber koraka — Francelj. Skoro bi mi padel vrč na tla, da ga ni zgrabil Marko ter pogljal ostane po grlu, akoravno ni bil na vrsti. — Kaj početi? — Zgrabil sem vrč in košarico ter — zginil. Marko in Tomaž sta zgrabila vsak za svoje delo ter začela hitro mahati z rokami, kakor bi Bog ve kako delala. Tomaž je odrezal namesto roba pol hlačnice, Marko pa na celo mesto začel šivati krpo ter se mi, kakor se mi je zdelo, potuhnjeno smejal; Tomaž je pa samo obračal mlo svoje vodene oči k nebu, kakor bi tožil človeško hudobijo oblakom.

Do večera sem se izogibal sobe in Francelja, kakor pes mačke. Ko vstopim, sta imela Marko in Tomaž pred seboj veliko skledo pečenih jetter in v vsaki roki kos kruha ter se pridno mastila s prijetno večerjo. „No škric, se Ti jih ljubi?“ me povabi Tomaž. Mene je pošegetal v nosu in želodcu, zgrabil sem ostali kos kruha ter hitel, da bi še kolikor mogoče veliko dobil. Vse je šlo imenitno, samo Markova opomba, škoda, da ni več piva, mi je malo veselje skazila. Ko smo bili gotovi, ga vprašam, od kod ima jetre.

„Od kod? — Kaj jaz vem?“ mi odgovori črevljarek, „nek fantič jih je prinesel in ker nikogar ni bilo, sem jih vzela — no in dobre so bile, kaj ne!“ Pri teh besedah se nasloni nazaj in se zagleda v prazno skledo. Meni se je pa začelo jasiti. To so bila jetra.